

בס"ד. שיחת יום א' פ' קרח, כ"ז סיון, ה'תשכ"ד.

— להכינוס דנשי ובנות חב"ד תחינה* —

בלתי מוגה

א. נהוג מכונ"כ שנים לפתוח מסיבות והתוועדויות בענין או פסוק מפרשת השבוע — על יסוד פתגם אדמו"ר הזקן¹ שיהודי יכול ללמוד רבות מפרשת השבוע.

ובפרט בעמדנו בתחלת השבוע, ביום הראשון של השבוע — שאז, הפתיחה בפרשת השבוע היא פתיחה בדבר חדש, שיש בו יותר געשמאָק, ומעורר רושם עמוק יותר.

ב. הפרשה שהתחילו ללמוד ולקרוא ביום השבת לפנות ערב — שאז מתחילה ההכנה לשבוע הבא — היא: פרשת קרח.

ובהקדמה — שבפרשה זו מסופר אודות מאורע שאירע בין משה רבינו לקרח (וחלקם של בני"י בפרשה זו) בהיות בני"י במדבר, אבל אעפ"כ, כיון שהקב"ה צוה לכתוב סיפור זה בתורה — תורה שניתנה לבני"י ממעמד הר סיני על כל הדורות, להיות תורת-חיים, תורה שנותנת הוראות בחיי היום-יום לכאו"א מישראל בכל מקום שהוא — הרי גם סיפור זה מהוה הוראה ולימוד בנוגע להנהגתו של כאו"א מישראל, בזמנו ובמקומו ובעניניו.

וככל הענינים שבתורה-שבכתב (בחומש) שבהם מוסיפים חכמינו ז"ל יתר פרטים על המסופר בחומש, שעל ידם נקל יותר לכאו"א להשיג ולהפיק את הלימוד שמלמדת אותנו התורה — כן הוא גם בנוגע לסיפור מחלוקת קרח על משה רבינו, שבחומש מסופר הדבר בקיצור, ואילו במדרש ובגמרא ישנם יתר פרטים בדבר, אשר גם הם מהווים לימוד והוראה על כל הזמנים וכל המקומות.

ג. מסופר במדרשי חז"ל² שכאשר קרח רצה לחלוק על מנהיגותו של משה רבינו על בני"י, שאל אצלו שלש שאלות, שבהם חלק על המענה של משה רבינו:

(2) במדבר"ר פ"ח, ג. תנחומא פרשתנו (קרח) ב. יל"ש ריש פרשתנו. ירושלמי סנהדרין פ"י ה"א.

(* ראה גם שיחת ש"פ שלח בסופה (לעיל ע' 145). וש"נ.
1) ראה סה"ש תש"ב ע' 29 (נעתק ב"היום יום" ב חשון).

השאלה הראשונה³ — בענין הקשור עם תורה: כאשר ישנו בית מלא ספרים (ספרי תורה) — האם גם בית כזה חייב במזווה על פתחו, או שלהיותו מלא ספרים אזי המזווה היא מיותרת. וכאשר משה רבינו השיב שגם בית מלא ספרים חייב במזווה — טען קרח שאין לזה מקום בשכל: מזווה אינה אלא חלק מהתורה, ומהו הצורך בחלק של התורה כאשר יש ספר תורה — כל התורה — בבית זה!?

השאלה השני' — בנוגע לטלית שע"פ דין חייבת בציצית, היינו, שצריך להטיל בה חוטי לבן וחוטי תכלת (כפי שהי' בזמן שביהמ"ק הי' קיים): מה הדין בטלית שכולה תכלת (שהטלית כולה עשויה מהחלק העיקרי שבמצות ציצית — חוט צבוע בתכלת), האם גם טלית כזו חייבת שיהיו בה חוטים נפרדים של ציצית, וצבועים תכלת. וכאשר משה רבינו השיב שגם טלית כזו חייבת בציצית של תכלת, אע"פ שכולה תכלת — הקשה קרח אותה קושיא, וטען שאין לזה מקום בשכל: כיון שהטלית כולה עשויה תכלת, מהו הצורך שיהיו גם חוטים נפרדים של תכלת!?

ולאח"ז באה עיקר הקושיא והמחלוקת של קרח על משה⁴ — "כי כל העדה כולם קדושים . . ומדוע תתנשאו על קהל ה'"⁵ — מהו ההכרח שבנ"י יכירו שהם זקוקים למנהיג, ואינם יכולים לסמוך על הקדושה שיש לכאור"א מצד עצמו?!

וכיון שקרח הי' מהחשובים והחכמים שבבנ"י בזמנו, הרי מובן, ששאלותיו לא היו סתם שאלות, אלא שאלות בעלות חשיבות בנוגע לכללות מחלוקתו עם משה, ועד כדי כך, שהתורה (תורה שבעל-פה) מספרת את פרטי הדברים, כדי שבנ"י ילמדום ויזכרום על כל הדורות הבאים, ולא יבואו לידי טעות בענינים אלו, כדלקמן.

ד. בנוגע ללימוד התורה:

בית מלא ספרים — מורה על יהודי שלומד ריבוי תורה, עד שיודע את כל התורה כולה, כיון שלמדה ריבוי פעמים עד שנשארה חקוקה בזכרונו.

שסברתו במזווה היא היסוד לסברתו לחלוק על התכלת, ונמצא, שבמחשבה והגיון חלק תחלה על מזווה (ראה לקו"ש ח"ח ע' 103 הערה 8). — המו"ל.

(4) ראה לקו"ש שם ע' 102. וש"נ.

(5) פרשתנו טז, ג.

(3) הטעם שנאמר בשיחה זו שהשאלה הראשונה היא מ"בית מלא ספרים", אף שברוב המדרשים הסדר הוא שהשאלה הראשונה היא מ"טלית שכולה תכלת" — נתבאר בהתוועדות דיום הש"ק שלאח"ז (ש"פ קרח, ג' תמוז ס"ה ואילך (לקמן ס"ע 176 ואילך)), וזהו לפי

וגם הוא חייב במזווה — כי, התכלית של לימוד התורה היא לא רק לזכור את כל מה שכתוב בתורה, אלא עיקר הכוונה היא שיהי' ניכר על האדם הלומד תורה (הבית, היינו הראש, שהוא מלא ספרים) שכל עניניו חדורים ברוח התורה, שזהו תוכן קביעת מזווה על הבית המלא ספרים.

כלומר: קיימת אפשרות — ובפרט בשנים וזמנים אלה — שגם אינם־יהודים לומדים תורה, אבל אצלם אין זה אלא "בית מלא ספרים", היינו, שהראש למד תורה, אבל התורה לא לימדה אותו מאומה, והוא נשאר באותו מצב כמו שהי' קודם שלמד תורה.

ולדאבוננו, עלול לקרות כן גם בין בני", אצל יחידים מהם, אשר, מבלי הבט על כך שלמדו תורה, ולמדו באופן כזה שהראש נעשה מלא בתורה — לא לימדה התורה אותם מאומה. וכאשר עוברים על יד "בית" כזה, לא מבחינים על ה"פתח" אם זהו בית יהודי, בית שחדור ברוח התורה, או שאין זה אלא בדוגמת ארון שבו מונחים ספרים, שהארון עצמו נשאר כמו שהי' קודם שהניחו בו את הספרים.

ובענין זה היתה מחלוקת קרח על משה רבינו — שחלק על דבריו של משה שגם בית מלא ספרים חייב במזווה.

וזהו גם הלימוד בנוגע אלינו — שכאשר מתחילים לחנך ילדים וללמוד עמהם תורה, ועד"ז כאשר כאו"א לומד תורה לעצמו, צריך לידע מיד בתחלת הלימוד, שהתכלית של לימוד התורה הוא לא רק שהאדם הלומד יהי' כמו ארון שמכניסים בו ספרים, ואילו בארון עצמו לא נעשה שום שינוי, אלא על הארון צריך להיות כתוב מה שכתוב במזווה — "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד", היינו, שזהו ארון, בית, ראש כזה שמוכן למסור נפשו על אחדות ה' וקדושתו.

ה. ומלימוד התורה באים לקיום המצוות וכללות ההנהגה בחיי היום־יום — שגם בזה ישנה אותה בעי' ואותה שאלה שמעמיד קרח לפני משה רבינו — שטלית שכולה תכלת צריכה להיות פטורה מציצית:

"טלית" — מקיפה את האדם כולו מראשו עד רגליו, היינו, שאין זה באופן שהראש הוא בפני עצמו, הלב בפני עצמו והרגליים בפני עצמם, אלא באופן שכולם יחד מוקפים באותה טלית.

וענינו בחיי האדם — שיהודי מתחיל את היום בהחלטה כללית

של התמסרות להקב"ה: "מודה אני לפניך . . שהחזרת בי נשמת", היינו, שאין זה ענין שנוגע לראש בפני עצמו, הלב בפני עצמו והרגליים בפני עצמם, אלא החלטה כללית שכל כולו שייך להקב"ה שנותן לו חיים וכל הדרוש לחיים.

וזוהי השאלה-טענה של קרח שטלית שכולה תכלת צריכה להיות פטורה מציצית — שלאחרי שישנה החלטה כללית (טלית) של מסירת נפש להקב"ה, מהו הצורך בהחלטות פרטיות (חוטי הציצית) בנוגע לענינים פרטיים בחיי היום יום?!

ועל זה משיב משה רבינו ואומר שגם טלית שכולה תכלת חייבת בציצית — שאין להסתפק בהחלטה כללית של מסירת נפש להקב"ה; התחלת היום צריכה להיות בהחלטה כללית של מסירת נפש להקב"ה, וזהו היסוד שעליו בנוי כל היום, אבל, החלטה כללית זו צריך לחזקה ולהבטיח את קיומה בפועל ממש ע"י החלטות פרטיות בנוגע לכל הענינים הפרטיים שבחיי היום-יום, כמו בצאתו לעסקיו, וכן בהנהגת הבית בעניני אכילה ושתיה, שצריך לברך תחילה, ולזכור בשעת מעשה שהוא עבד מסור שחפצו למלא את רצונו של הקב"ה.

וזוהו ענין הציצית שיש בו חוט של תכלת — שכדי שבכל הנהגותיו ובכל מעשיו, לא רק בעת קיום מצוה, אלא גם בצאתו לרחוב בין אינם-יהודים, יהי' ניכר שהוא יהודי שקיבל על עצמו לעבוד את ה', לא מספיקה החלטה כללית (טלית), אלא יש צורך בהחלטות פרטיות, בדוגמת חוט של תכלת שנמצא בכל כנף בפני עצמו, היינו, שבכל פנה שפונה ("אין יעדער ווינקל וואו ער וועט זיך ניט קערן") יהי' ניכר שהוא זה שמקיים את רצונו של הקב"ה.

וכפי שרואים במוחש בנוגע לכללות השנה, שישנם יהודים רבים שבראש-השנה ויום-הכיפורים מקבלים החלטה כללית על כל השנה כולה להתנהג בהנהגה טובה, ואעפ"כ, כאשר יוצאים מר"ה ויוהכ"פ לימות החולין דכל השנה, מתחילה מלחמה חדשה — עם עצמו ועם הסביבה — שלא להכשל בכל מיני נסיונות, אלא למלא את רצונו של הקב"ה.

ודוגמתו בכל יום — שכאשר יהודי נמצא בביתו, נרגשת אצלו בתוקף התקשרותו עם הקב"ה ויהדות, ובהתאם לכך מקבל החלטה תקיפה להתנהג כפי שיהודי צריך להתנהג; אבל לאחריו כן, כאשר יוצא לרחוב ונפגש עם אינם-יהודים, או עם יהודים כאלה שהתקשרותם ליהדות אינה בתוקף כל כך — הרי ללא ה"חוט של תכלת", לחזור ולהחליט להתנהג כרצונו של הקב"ה בנוגע לפנה פרטית זו ומעשה פרטי

זה, עלולה להיות ההנהגה בפועל להיפך מה"טלית שכולה תכלת", שהיא ההחלטה הכללית שהיתה בהתחלת היום.

ו. ומזה באה המחלוקת של קרח בנוגע לכללות המנהיגות של משה רבינו — "כל העדה כולם קדושים .. ומדוע תתנשאו על קהל ה'": טענתו של קרח היא, שכיון ש"כל העדה כולם קדושים", כל אחד ואחת הוא בן אברהם יצחק ויעקב ובת שרה רבקה רחל ולאה, "חבר" בעם ישראל שהוא "גוי קדוש" — יכול כל אחד לסמוך על שכלו, מבלי לחשוש מפני היצה"ר, הרצון או שוחד שיש לו בדבר, ולמה צריך הוא לשאול אצל רב, ולהזקק למורה-דרך ומנהיג רוחני שישמור שלא יסור מהדרך הנכונה?!

ועל זה משיב משה רבינו — אשר להיותו "רועה נאמן" של עם ישראל על כל הדורות, יודע הוא להעריך נשמת איש ישראל, ויודע גם כל מה שהנשמה צריכה לעבור בעולם, כל הנסיונות שהקב"ה מעמיד בפני יהודי כדי שיעמוד בהם — שאסור לאדם לסמוך על עצמו, על הכחות שלו, אלא עליו לחפש מורה-דרך, רב או מלמד, ובלשון מדינה זו: "ספיריטשל לידער" (מנהיג רוחני) או "ספיריטשל טיטשער" (מורה רוחני), שיוכל להתייעץ עמו ולבחון האם הולך הוא בדרך הנכונה ויכול לסמוך על כך שגם הוא שייך ל"גוי קדוש", או שזקוק הוא לעזר וסיוע של הזולת במלחמה שבין נפשו האלקית עם נפשו הבהמית.

ז. שאלות ובעיות הנ"ל ישנם גם אצלנו, במדינה זו ובזמנינו זה:

ישנם הטוענים לשם מה צריכים לשאול אצל השני; "ער איז אַליין אַ מאַכער"... שהרי הוא שייך ל"גוי קדוש", ובארון שלו מונח "שלחן ערוך", ובמילא, יכול הוא לסמוך על עצמו, ואינו צריך לשאול אצל מישהו אחר.

והמענה על זה — שאין להסתפק בכך שה"שלחן ערוך" עומד על המדף בארון שלו, אלא צריך להיות ניכר שכל הדברים שבבית חדרורים ביהדות;

אין להסתפק בהחלטה כללית של הנהגה הראוי' ליהודי, אלא בכל מעשה בפני עצמו, ובכל מאורע פרטי בחיים, צריך להיות ניכר שזהו "חוט של תכלת", היינו, חוט שמקשר אותו עם יהדות, ועי"ז — עם הקב"ה,

וכיון ש"על כל פשעים תכסה אהבה"⁸, היינו, שאהבת עצמו בכחה לכסות אפילו על עבירות גדולות — הרי בכל הענינים שיש לאדם אינטרס אישי אינו יכול לסמוך על שכלו, אלא צריך לשאול ולהתייעץ עם מישהו אחר שאינו משוחד בדבר, לפנות אל רב הבית־הכנסת שלו, ולברר אצלו האם החלטתו היא ע"פ התורה, או שצריך להתנהג באופן אחר.

*

ח. וסיפור נוסף בנוגע למחלוקת קרח — ע"ד התפקיד שנשי ישראל שבאותו דור נטלו במחלוקת קרח:

הגמרא⁹ מספרת אודות שני סוגי נשים שנקטו עמדות הפוכות בקשר למחלוקת, שהשפיעו על מהלך הדברים והתוצאה שלהם בפרשת המחלוקת:

אשתו של קרח — היא זו שהסיתה אותו להתחזק ביתר העזה ולהגביר את אש המחלוקת נגד משה רבינו.

ולעומתה — אשתו של און בן פלת (משבט ראובן) היא זו שהצילה אותו, ועד כדי כך, שגם לאחרי שהצטרף לעדת קרח שחלקו על משה, הצליחה לדבר על לבו שיפרוש מהמחלוקת, ועי"ז הצילה אותו, והגמרא מסיימת: "והיינו דכתיב¹⁰ חכמות נשים בנתה ביתה".

ט. וזוהי הוראת התורה לנשי ישראל בכל הדורות ובכל המקומות — והתפקיד והשליחות המיוחדת של נשי ובנות חב"ד להביא את הוראת התורה לכל אחת מנשי ישראל — שתלמדנה מסוג הנשים שעליהן נאמר "חכמות נשים בנתה ביתה", בכל הקשור לג' הענינים הנ"ל שבהם היתה מחלוקת קרח, שבכולם תהי' ההנהגה ע"פ רצון הקב"ה כפי שנמסר לנו ע"י משה רבינו.

ואז עוזר הקב"ה ומצליח לנשי ישראל שבעליהן וילדיהן לא יכשלו מלכתחילה לעשות דבר בניגוד רצון הקב"ה כפי שנמסר לנו ע"י משה רבינו,

וגם אם מאיזה סיבה שתהי' אירע שהבעל או הבן ירד מהדרך, רחמנא ליצלן — הנה בחכמה שנתן הקב"ה לאשה תצליח להשפיע

(10) משלי יד, א.

(8) משלי יו"ד, יב.

(9) סנהדרין קי, א.

עליהם לחזור למוטב, כך שבצדק יוכלו לומר עלי' "חכמות נשים בנתה ביתה", הן את ביתה, והן את הבתים שבסביבתה, ועד שעל כל בית יהודי יאמר הקב"ה — מתוך שמחה ותענוג — "ושכנתי בתוכם"¹¹, היינו, שזהו בית שבו משרה הקב"ה את שכינתו, וביחד עם השראת השכינה בבית — נמשכים וניתנים בו ברכותיו של הקב"ה בכל המצטרך, בריאות ונחת אמיתי, נחת יהודי תורני ("אידישע תורה-נחת") מבנים ובני בנים, לאורך ימים ושנים טובות.

